

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





# DAGNY

TIDNING FÖR  
SVENSKA  
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 44.

Stockholm 12 November 1908

1:a årg.

<b>Prenumerationspris:</b> 1/1 År... kr. 4: 50 1/2 År... kr. 2: 50 3/4 »... » 3: 50 1/4 »... » 1: 25 <b>Lösnummer 10 öre.</b> Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	<b>Redaktion:</b> Mästersamuelsgatan 51, en tr. <b>Telefoner:</b> Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	<b>Redaktör o. ansvarig utgivare:</b> <b>ELLEN KLEMAN.</b> <b>Mottagningstid:</b> Kl. 1—2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	<b>Expedition och Annonskontor:</b> Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: <b>DAGNY, Stockholm.</b>	<b>Annonspris:</b> 15 öre per mm. Enkel spaltredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjl per gång 10:--. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

## De amerikanska kvinnorna och rösträttskampen.

— Bref från Amerika. —

Förenta Staternas rösträttskvinnor kunna i år fira sextioårsdagen af världens första »kongress för kvinnans rättigheter», som hölls 1848 i Seneca Falls (New-York State). Nummer ett af de där gjorda krafven var rösträtten. Efter 60 år af oafbruten agitation, upplysning, organisation, hur magert är ej resultatet i dag! I en stat, Kansas, ha kvinnor en begränsad kommunal rösträtt; i Iowa, Louisiana, Montana och i staten New-Yorks landkommuner ha de s. k. »skattebetalares rösträtt», i omkring hälften af staterna åtnjuta de en partiell bestämmanderätt vid tillsättning af skolrådsmedlemmar. Men ej i en enda stat äro kvinnor ens på detta område fullt likställda med männen. I 4 af 46 stater — Wyoming, Colorado, Idaho och Utah — äga kvinnor hel och full rösträtt på samma villkor som män.



Lucy Stone.

Kvinnosakskampen och rösträttspioniären.

Det finns kanske för en främling intet så öfverraskande som denna rösträttsrörelses långsamma utveckling i ett land, där det med rätta påstås, att kvinnan intar en mera framskjuten och i öfrigt med männen mera socialt likställd plats än någon annan nation. Hvad är orsaken, frågar man. Där måste finnas något annat hinder än de af kvinnorösträttens motståndare i gamla världen uppställda. Ej ens den mest konservative amerikanare vågar påstå, att kvinnorna ej äro »vuxna att ha en röst med» i allmänna värf. Ej blott ligger nästan hela det sociala hjälparbetet i händerna på kvinnor. I pedagogiska såväl som filantropiska frågor väger kvinnans uttalande lika om ej tyngre än människens, men dessutom börjar den högre bildningens arf att i nästan för männen betänklighetsfullt glida öfver till kvinnosidan. Från



gymnasierna (high-schools) i hela landet utexamineras årligen nära tre gånger så många flickor som gossar. F. n. finnas omkring 40,000 universitetsbildade kvinnor i Förenta Staterna, och mer än detta antal studera i denna stund vid högskolorna. Ehuru det finnes minst 2 miljoner flera män än kvinnor i landet, utgöra kvinnorna redan mer än en tredjedel af de universitetsstuderandes antal, och de ökas årligen i vida större proportion än männen. Inom ett par tiotal år skola säkerligen kvinnorna utgöra mer än hälften af landets studentkår. Nu finnas 3,500 kvinnliga präster, öfver 1,000 jurister och nära 7,500 läkare. Landets lärarkår utgöres vida öfvervägande af kvinnor, och hela antalet af förvärfvarsarbetande kvinnor i Förenta staterna öfverstiger 5 miljoner.

Ej underligt, att kvinnorna anse det lika löjeväckande som bittert, att de, som ingen kan fränkänna en öfverskådlig del af nationens andliga uppbyggande, utestängas från medborgarrätten, under det att denna utan betänkande tilldelas negrer, okunniga immigranter och halfeiviliserade indianer — ja senast utsträckts till Porto Rico's och Filippinernas innevänare, af hvilka den stora massan ej förstår meningen af ordet »röst-rätt» och hvilkas representant i den nationella kongressen ej kan tala ett ord af landets språk.

Jag besökte nyligen »Woman's Journals» redaktion i Boston i hopp att få svar på mina många frågetecken angående kvinnornas rösträtt. Det lilla rummet i 10:de våningen af den stora affärsbyggnaden, med härlig utsikt öfver staden och dess gräns af blånande kullar i söder, var i sig själf af rörande intresse på grund af de minnen, som fylla det, af Lucy Stone, rösträttspioniären, hvars hela lif så modigt och outröttligt var ägnadt kvinnornas sak.

Hufvudredaktörer äro nu Lucy Stones äldrige make, Henry B. Blackwell och dottern, Alice Stone-Blackwell, båda ledande personer i Massachusetts rösträttsrörelse. En lycklig slump sammanförde mig här med en liflig medelålders dam, *Mrs. Eager*, som af de närvarande genast utpekades som den bästa auktoriteten ifråga om rösträttskampen. *Mrs. Eager* är anställd vid Massachusetts »Equal Suffrage Association's» byrå i Boston och har frivilligt upptagit ett rastlöst propagandaarbete, som här nedan vidare skall beröras. Men först om grunden till rösträttsrörelsens långsamma framsteg.

Det tyckes som här i Massachusetts funnes två orsaker. Den ena, måste man bekänna, är kvinnornas egen likgiltighet. Nya Englands kvinnor ha det för bra, sade *Mrs. Eager*, de anse, och med visst fog, att de för egen del knappast kunna vinna mera än de redan ha genom rösträtten.

De ha glömt den strid, som en föregående generation kämpade för de rättigheter, de åtnjuta som ett själfklart privilegium, — jag syftar här närmast på kvinnornas ekonomiskt oberoende och lagskyddade ställning inom äktenskapet — och de, som utan att själfva känna hvar skon klämmer, äro i stånd att fattas

och drifvas af samhällelig plikt känsla äro här, liksom allestädes, ett fåtal. Här spelar nog också in en viss bortskämdhet. Den amerikanska kvinnan är inom så godt som hela den stora medelklassen på grund af männens enastående kvinnovörnad, vårdad och aktad genom hela lifvet, i en grad, som ofta gör henne onaturligt känslig för allt obehag. Och till obehagen hör framför allt politiken — här ute mer än någonstädes till följd af dess öfverallt föga renhåriga handhafvande. Hvarför trängas med misstänkta manspersoner i rökiga lokaler — amerikanskan afskyr tobak nästan lika djupt som brännvin — när så många andra utlopp stå ens verksamhetsbegär till buds? Ty amerikanska kvinnor äro medfödt verksamma: mycket få gifta kvinnor t. ex. nöja sig med den sysselsättning, som hemomsorgerna erbjuda, utan ägna sig dessutom åt kyrkligt och filantropiskt arbete, åt klubbar etc. Det är sålunda icke intressen och verksamhet, som fattas Amerikas kvinnor — det är organisation- och samhörighetskänsla. Så egendomligt det kan tyckas ifråga om ett ärkedemokratiskt land, så finnes ännu ett hinder, nämligen klassfördomen. En kvinna, tillhörande någon af Nya Englands gamla aristokratiskt afskilda familjer, hvilken inom sin egen krets behandlas och har ett inflytande som en liten furstinna, har svårt att försona sig med tanken att en dag på året likställas med den föraktade utländingen från slumkvarteret eller fabriken. Det är sålunda så godt som uteslutande ur den rika medelklassen som de kvinnor rekryterats, som tillhöra den — likväl föga betydande — antirösträttsföreningen eller, som dess ståtliga namn lyder, »Massachusetts Association opposed to the further extension of suffrage to women».

Den ofvan nämnda likgiltigheten hos den förmögna klassens kvinnor är dock nu, af många tecken att döma, på väg att öfvervinnas. Det sociala arbete, som t. ex. kvinnoklubbarna mer och mer upptaga, bringa dessas medlemmar med eller mot deras vilja i kontakt med myndigheterna, och därvid få de gång på gång personlig kännning af den vanmakt, som rösträttslösheten medför. Å andra sidan skingras fördomarna gentemot politiken, i den mån som de framstående och aktningvärda bland männen börja att vända sin uppmärksamhet däråt och som bekämpandet af den administrativa korruptionen göres till en nationens lifssak. Att just kvinnorna häruti ha en stor uppgift, är utom allt tvifvel, och fler och fler bland dem börjar också vakna till insikt därom. Ej underligt att politikerna frukta kvinnorna!

Härmed har jag kommit in på den andra stora orsaken till rörelsens efterblifvenhet: politikernas motstånd. För att förstå detta, måste man ihågkomma politikens säregna ställning i Förenta staterna — den ligger i händerna på värfvade partipolitiker, som representera, icke nationens önskingar, utan ett af alla slags dunkla intriger påverkat-partiprogram. Politikerna äro motståndare till kvinnans rösträtt af två mycket lätt insedda skäl. Det ena är, att det skulle



fördubbla deras besvär vid valedelsräkningen, det andra grundar sig i deras smickrande fruktan för kvinnornas rättfärdighetskänsla. Men denna politikernas bestämda afvoghet finner stöd hos alla dem, med hvars intressen det är förenligt att stå väl hos dessa inflytelserika herrar, och sålunda se vi, hur hela det penningstarka Amerika står emot kvinnorna. I synnerhet är detta förhållandet för ögonblicket, då bolagen, »corporations», ha i sikte att få antagna vissa för dem förmanliga lagbestämmelser.

Hade Amerika en folkrepresentation i ordets bästa bemärkelse, skulle kvinnorna säkerligen ej behöfva vänta på sin rösträtt, ty det stora flertalet män äro i princip för densamma. Men det finns här i Amerika en annan väg att nå målet än att direkt påverka den lagstiftande församlingen, nämligen att skaffa på sin sida en med svart på hvitt bekräftad »allmän opinion». Och det är denna taktik, som Mrs. Eager och andra nu börjat upptaga. Inom parentes kan nämnas, att i Amerika ingen tendens finns att följa de engelska kvinnornas krigsmetoder. I England ha ju parlamentariska våldsamheter gammal häfd, och kvinnorna gå blott i sina manliga föredömens fotspar, men i Amerika finnas inga liknande traditioner.

Sedan ett år har Massachusetts förening för lika och allmän rösträtt — till hvilken kan ansluta sig både män och kvinnor — genom sina medlemmar börjat insamla namnteckningar af personer, som »gynna» kvinnornas rösträtt. Namnet jemte adressen skrives på kort, som sedermera på föreningens byrå ordnas efter lokalitet. På så sätt vinner man det dubbla syftet att kunna uppgifva ett alltid af vederbörande efterfrågadt — bestämdt antal rösträttsbevågne, samt att vid valtillfällen kunna på olika orter vända sig till för saken intresserade personer. Emellertid fann man att korten inflöto med betänklighets långsamhet. Och på eget beväg beslöt då Mrs. Eager att gå mera aggressivt till väga.

Hon lämnade sitt komfortabla hem i en af Bostons förstäder och for under sistlidna sommar från den ena landtbruksutställningen till den andra i Massachusetts, ty hennes klokhet sade henne, att ville man verkligen uträtta något, fick man ej vänta, att folk skulle komma af sig själfva — man måste uppsöka dem, där de samlades i stora skaror för andra ändamål. På utställningarna uppsatte hon ett stånd med rösträttskrifter, men själf vistades hon hufvudsakligen utanför detsamma, outtröttligt utdelande flygblad, på hvilka skälen för kvinnornas rösträttskraft i koncentrerad och skicklig form framställdes, samt inbjudande de bevågna att teckna sitt namn. Ett sådant uppdrag passar säkerligen ej för alla. Man måste som Mrs. Eager ha ett outtömligt godt humör och en snabb, kvick tunga. Men då kan man också vinna något. Hon har på så sätt kommit i samtal med hundratals män och kvinnor, ej en på tjugu har vägrat mottaga hennes plakat, hon har intresserat tusenden och öfvertygat många. Men hufvudsaken är kanske, att hon

fått bevis för, att en öfverväldigande majoritet af landtbefolkningen är för kvinnlig rösträtt. Hon kan *bevisa*, att om de respektive orternas representanter i lagstiftande församlingen rösta emot densamma, detta icke är ett sannt uttryck för valmännens åsikt.

Under innevarande vecka har jag själf haft tillfälle att iakttaga Mrs. Eager under hennes heundransvärda »värfningsarbete», nämligen på en nu i Boston pågående stor lifsmedelsutställning. Det var i hög grad intressant och roande att studera de antastades ansiktsuttryck. Ståndet hade en utmärkt plats alldeles innanför en dörr, hvarigenom så godt som alla besökande måste passera, och det var mycket få, som undgingo Mrs. Eager och hennes två assistenter, däribland en ung man. På sex dagar hade på så sätt erhållits omkring två tusen namnunderskrifter. Det var egenomligt rörande att iakttaga, huru den äldsta generationen alltid var den villigaste. Hvithåriga, darrande gubbar riktigt lyste upp, när man begärde deras namn. De hade varit med och erfarit hvad kvinnornas medverkan var värd under krigets och pröfningens dagar! Ytterst få voro ohöfliga, men en gång hade det händt, att en irländare börjat hålla ett antirösträttsföredrag, som icke kunde slutas annat än medelst polisens ingripande.

En annan af Mrs. Eagers åtgärder är värd omnämmande. Med erfarenhet om en genomförd organisations betydelse — ej minst när det gäller att imponera på politikerna — har hon åtagit sig att organisera Bostons kvinnor inom hvarje stadsdistrikt och dess underafdelningar, närmast motsvarande våra församlingar och rotar. De kvinnor, som ansluta sig till en sådan roteförening, räknas i och med detsamma som medlemmar af rösträttsföreningen, men det praktiska syftet är att genom organisation stärka kvinnornas inflytande på lokala angelägenheter. Något direkt sådant ha de visserligen blott i skolfrågor, men det visar sig oupphörligt att kvinnornas opinion, då den framföres i organiserad form, väger tungt. Och, som antydts, det finns ingenting som så väcker de själfva starkt organiserade politiska partiernas respekt, som en snabbt fungerande organisationsmaskin. En annan synpunkt är, att då det gäller att väcka kvinnorna för allmänna angelägenheter, detta lättast sker genom att draga deras uppmärksamhet till saker, som ligga nära deras egen dörr. Äro deras ögon en gång öppna för dessa, är det lätt att intressera dem äfven för aflägsnare uppgifter. Som ett exempel på, hur föga hem och familj här ute anses som hinder för en kvinnas deltagande i allmänt arbete, kan jag nämna, att Mrs. Eagers ifrigaste och skickligaste medhjälperska är en 39-årig dam med stort hus och 10 barn, hvaraf det yngsta är 2 år!

Till sist vill jag omtala, att jag nyligen hade tillfälle att möta en af de mest uppburna talarinnor inom rösträttsrörelsen i Amerika, *Mrs. Maud Wood Park*. Mrs. Park, en ytterst intagande, ungdomlig kvinna med tydligen stor världsvana, har alltsedan hon läm-



nade universitetet, ägnat sig åt kvinnosaken, och sedan hon nyligen blef änka, ger hon ännu fullständigare sin tid och kraft däråt. Inom några veckor anträder hon en resa kring jorden, i syfte att först i Orienten och sedan i Europa grundligt studera kvinnornas ställning och emancipationssträfvanden i olika länder. Vid återkomsten till Amerika är hon anmodad att hålla föreläsningar om den internationella kvinnorörelsen vid samtliga landets universitet. Jag uppehåller mig vid detta, ej minst därför, att det är Mrs. Parks afsikt att äfven besöka Sverige, ehuru hon ej kan förväntas dit före våren 1910. Hennes intressanta erfarenheter i andra länder samt hennes af alla prisade utsökta väl-talighet bör då göra hennes föreläsningar till en dragningskraft för den svenska publiken och till en hjäl-pande tillsats i vår rösträttskamp — om denna då ännu är behöflig.

Boston 19 okt. 1908.

C. SAHL—VON KOCH.

## En praktisk folkundervisning.

Krafven på en praktisk folkundervisning ljuda allt starkare. Vårt folk har för litet af arbetsifver och arbetsglädje och felet måste väsentligen ligga i den uppfostran de unga få i hemmet och skolan eller kanske ock i den brist på uppfostran, hvaraf de lida. Frågan har alldeles särskildt kommit under diskussion i dessa dagar genom grefve Hamiltons motion i landtbruksriksdagen. Fullt riktigt framhåller han där, att folkundervisningen i landtbruksbygder och i industri-centra, i stad och på landet, ej bör vara lika. Och detta är nödvändigare än någonsin att taga sikte på i dessa dagar, då yrkande på folkskolan som botten-skola ljuda så starkt. Den största faran vid denna plans realiserande ligger utan tvifvel däri, att alla folkskolor skulle bli af samma typ med noga bestämda kurser, afsedda att bereda inträde till elementarskolorna.

Emellertid är det nog ej utan skäl, det har sagts, att folkskolelärarekåren själf sätter meddelandet af bokliga kunskaper i främsta rummet och har föga sinne för elevernas praktiska utbildning. Men är det så, vinna vi icke mycket därigenom, att det göres upp planer till en bättre folkundervisning; vi äga icke den för ändringens genomförande intresserade lärare-stammen. Därför synes det mig, att första steget till en reform är att inrikta lärarnes egen uppfostran på en mera praktisk väg.

Undertecknad framlade förra året i Social Tidskrift ett förslag att förlägga något af våra folkskoleseminarier till landsbygden. Jag ber att här få ånyo framföra denna tanke.

I Norrland begäres ett nytt seminarium och förslag föreligger att förlägga det till Sundsvall. Ett stort fler-

tal af dess elever skola få sin verksamhet på landet, vore det då icke lämpligare, att de för denna verksamhet utbildades i ett läroverk på landsbygden?

En lärare eller lärarinna för landtbarn behöfver framför allt vara praktisk. Utbildar ej landet den egenskapen oändligt mycket bättre än staden? Han bör ha ett öppet öga för lifvet i naturen, lära sina elever att se och iakttaga och tänka öfver, hvad de sett. Hur mycket bättre kan ej ett senarium på landet utbilda den egenskapen hos honom. Och vidare, hur mycket lättare är det ej att där gifva de blifvande lärarna syn på hvad landsbygdens män och kvinnor behöfva, lära dem älska landtlifvet och gifva dem de enkla, sunda vanor, som landsbygden kräfver, men som den i en stad uppvuxne ej har så lätt att foga sig i.

Stadslifvet har åtskilliga fördelar för studerande ungdom, det erkännes, men med vår tids goda kommunikationer, rika tillgång på litteratur, resande föreläsare m. m. är skillnaden i bildningsmöjligheter icke hvad mången föreställer sig, och i detta fall åtminstone icke alltid till stadens förmån. Det är icke meningen att välja ut en öbygd.

Ett sådant seminarium borde kunna växa ut till en bildningshärd för hela landskapet. Hvilka ypperliga lokaler skulle det ej erbjuda under ferierna för folkbildningskurser af olika slag och för fortsättningskurser för folkskolelärarna själfva.

Dagny räknar bland sina läsare många lärarinnor. Finnes bland dem, som tillhöra landsbygden, icke några som tanken tilltalar? Utan en uttalad önskan från kåren själf drifves saken knappast igenom.

ELIN CEDERBLOM.

## F. A. Boström. †

Efter en längre tids sjuklighet afled förra fredagen f. d. landshöfdingen i Södermanlands län Filip August Boström. Med honom har den kvinnliga rösträttsfrågan förlorat en af sina bästa vänner. Ehuru under senare år icke tagande någon del i den aktiva politiken, med 1893 års riksdag lämnade landshöfding Boström sin representantplats i Första kammaren, har hr Boström dock varit i tillfälle att ådagalägga sina sympatier för kvinnornas rösträttsfråga, bl. a. genom det uttalande han gjort i den enquête, som i slutet af år 1906 anordnades af Svenska Dagbladet.

Hr Boströms inlägg hade följande lydelse:

### Snarast möjligt.

Frågan om kvinnans politiska rösträtt, som under de senaste åren allt mera trängt fram och hvars berättigande äfven af riksdagen erkänts, hör enligt min mening till dem, som snarast möjligt böra lösas.

Önskligt vore, att den utredning, som måste föregå propositions afgifvande till riksdagen, kunde medhinnas i så god tid, att den kan föreläggas riksdagen



samtidigt med frågan om männens rösträtt, hvilken senare enligt min öfvertygelse måste afgöras af 1907 års riksdag.

Tynnelsö i nov. 1906.

F. A. Boström, f. d. landshöfding.

Landshöfding Boströms fru, f. Tersmeden och syster till professorskan Ann Margret Holmgren, har under en följd af år varit ordförande i F. K. P. R. i Nyköping, hvilket uppdrag hon sedan någon tid tillbaka lämnat, under det hon alltjämt kvarstår som centralstyrelsemedlem i Nyköpingsföreningen.

## Englands första kvinnliga borgmästare.

I England, där striden om kvinnornas politiska rättigheter heter alltjämt står het, hafva kvinnorna på det kommunala området förvärfvat en utsträckt likställighet med mannen. Den 9 november börjar Englands första kvinnliga stadsöfverhufvud sitt ämbetsår. Det är den fridfulla och gammalmodiga provinsstaden High Wycombe i Buckinghamshire, hvars namn är förknipadt med Disraelis, sedermera lord Beaconsfield, parlamentariska historia, som har utmärkt sig genom att först af alla engelska städer sätta en förtjänt medborgarinna i spetsen för sin förvaltning.

Miss Dove, som denna utmärkelse tillfallit, är föreståndarinna för den ansedda flickskolan Wycombe Abbey School, som hon grundade för 12 år sedan. Hon är nu en 60-årig kvinna, som kan se tillbaka på ett af framgångsrikt arbete fyllt lif. Som ung gick hon i tre års tid i Queen's College, den äldsta af stadens högre läroanstalter, men flyttade sedan med sin familj ut till ett tyst prästhus på landet. Efter som hon var den äldsta af tio syskon, föll det på hennes lott att icke blott undervisa de mindre barnen utan också sköta hushållet. Den enda förströelse hon hade, var att spela orgel vid gudstjänsten och anförda kyrkosången. Men icke ens dessa bekymmersamma omständigheter satte några hinder i vägen för den rikt begåfvade unga flickans utveckling, och när fadern därför en dag kom hem och talade om, att man hade för afsikt att anlägga ett college för flickor vid universitetet i Cambridge, började hon genast arbeta på studentexamen. Miss Dove var sedan en af de tolf unga damer, som först studerade vid detta college, sedan det öppnats i Hichin. Hon var också en af de första tre damerna, som intogo sina platser vid föreläsningarna bredvid de manliga åhörarna. Detta hände för mer än 35 år sedan. När miss Dove fullbordat sina studier, var hon först lärarinna i naturvetenskaperna vid den ansedda läroanstalten för flickor, Cheltenham College, och gick därefter år 1877 öfver till St. Leonards College i St. Andrews, där hon fem år

senare blef föreståndarinna. Efter att ha innehaft denna post i fjorton år grundlade hon den ofvannämnda flickskolan, Wycombe Abbey School. Männen i Wycombe kunde ej annat än uppskatta hennes verksamhet och hennes administrationsförmåga och invalde henne i kommunalrådet, så snart dessa förtroendeposter fingo beklädas af kvinnor. Där visade hon så glänsande prof på sin duglighet särskildt inom hospitals- och sjukhusutskottet, att hon nyligen valts till stadens borgmästare. Emellertid har, som man väl kan tänka sig, detta uppseendeväckande val vållat stora stridigheter, och hela den lilla staden har varit delad i ett Dove- och ett anti-Doveparti. Utan att på något sätt kunna förringa miss Doves anseende för öfrigt, finnes naturligtvis ett mycket stort parti, som anser att hon i sin egenskap af kvinna icke är lämplig för den förtroendepost, som gifvits henne.

## Utlandet.

### Tysklands första sociala kvinnskola.

Den sociala skola för kvinnor, hvilken, såsom tidigare omnämnts i Dagny, på initiativ af dr Alice Salomon skulle komma att startas i Berlin, har i dagarne öppnats med en högtidlig invigningsfest i Pestalozzi-Fröbelhaus' aula. I invigningstalet, som hölls af Berlins folkbildningsförbunds ordförande, framhölls betydelsen af att skolan införde kvinnorna i det socialt praktiska arbetet. Dr Salomon, den nya skolans föreståndarinna, yttrade senare i det tal hon höll, att hon skulle vilja sätta såsom måtto på det nya företaget Carlyle's ord: lycklig den, som funnit *sitt* arbete. De unga kvinnor, hvilka på grund af lyckliga lefnadsförhållanden icke tvingas till förvärfvarsarbete, skulle här lära känna ett allvarligt arbetsområde, som de kunde göra till sitt — det sociala arbetet.

Den nya skolan räknar redan 100 lärjungar och 90 »hospitantinnen», d. v. s. åhörarinnor af föreläsningarna; den stora anslutningen visar att skolan verkligen har en mission att fylla.

### Kyrklig rösträtt för kvinnor i Elsass-Lothringen.

I samband med en ny kyrkoförfattnings utarbetande har den evangeliska kyrkans öfverkonsistorium i Elsass-Lothringen med 13 röster mot 9 beviljat kvinnorna oin-skränkt rösträtt i kyrkliga angelägenheter.

Den augsburgiska bekännelsens evangeliska kyrka i Elsass-Lothringen är med detta beslut den första evangeliska kyrka i Tyskland, som lämnar kvinnorna rätt att delta i kyrkliga angelägenheter ordnande, visserligen endast genom afgifvande af röst, ej genom inval. Detta senare torde dock, som man kan hoppas, snart följa.

*Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja dessamma genom prenumeration.*

**Möbeltyger, Gardiner, Portierer, Linoleum**

Stort urval af nyheter inkomna

Engelska Magasinet \* Drottninggatan 31



## Geijers barnbarn berättar.

(Eftertryck förbjudes).

## II.

Vi voro många syskon — åtta tillsammans — men två små systrar bäddades under årens lopp ner på Husaby gamla kyrkogård, där också mormor fått sin sista hviloplats. Jag var fjorton år, då min far utnämndes till landshöfding i Uppsala, och femton, då vi på allvar lämnade Blomberg och flyttade dit. Ett år tillbragte jag i en tysk pension, och sedan jag återkommit till Uppsala, började lifvets andra kapitel — de brokiga, dramatiska ungdomsåren, då allt är så fångslande, så underbart och färgrikt. Jag skulle ej ens kunna göra ett försök att skildra de åren i detalj. Många ha redan gjort det, och Sigfrid Wieselgren har i sina teckningar af »Vårt Upsalalif» delvis skildrat de kretsar och familjer, inom hvilka också vi rörde oss.

Då jag i tanken jämför oss — mig själf och mina manliga och kvinnliga vänner — med nutidens ungdom, förefaller det mig nästan, som såge jag två skilda folkslag. Jag vet icke, om vi voro bättre eller sämre, men vi voro mycket, mycket olika. Vi, sextio- och sjuttioårets ungdom, ha fått höra många hårda ord af det släkte, som omedelbart kom efter oss, och ofta ha vi måst erkänna, att de voro sanna. Det var en öfvergångstid på nästan alla områden, och det låg nog öfver de flesta sträfvanden något famlande och osäkert, som för alltför många blef verkligt ödesdigert. Men det fanns dock så mycket vackert och fint, ett sådant skimmer af idealism och poesi öfver de ungas känslolif den tiden, att man känner ögonen fuktas en smula, då man ser tillbaka, äfven om man på samma gång småler åt mycket, som nu förefaller barnsligt.

Vi svärnade för så mycket — först och sist för *sanning* och *öppenhet* i *umgänget*. Vi ville bryta med hvad som syntes oss falskt och konventionellt, framför allt i umgänget mellan ungdom af bägge könen. Vi trodde fullt och fast på *vänskap* och lofvade oss själfva att visa de tviflande gamla att sådan var möjlig. Till kretsen af våra manliga vänner räknades en samling framstående och tongifvande unga män, och jag kan icke påminna mig ett enda fall, då den nästan syskonlika förtrolighet, som rådde mellan oss alla, urartade till någonting som man helst skulle vilja glömma. »Kurtis» i vanlig mening förekom icke, och »flirten» var visst ännu icke uppfunnen, i alla händelser icke importerad.

Vårt hem på det gamla slottet var en af medelpunkterna för detta ungdomslif, och det är med djup rörelse jag än i dag hör påståendet, att den ton som angafs i detta mitt kära föräldrahem för många blifvit bestämmande för hela deras lifsriktning och utveckling. Det kunde ej heller gärna vara annorlunda i ett hem, där en kvinna sådan som min mor

var den tongifvande. Hon besatt i ovanlig grad förmågan att på samma gång kunna sätta en prägel af glad och varm hvardagstrefnad på samvaron och dock genom sin blotta närvaro förjaga hvarje skymt af hvardaglighet. Hon var en praktisk och förträfflig husmor, en utmärkt värdinna och den älskvärdaste sällskapsmänniska, som lätt och ledigt kunde tala öfver de alldagligaste ämnen, trots det att hennes själ alltid dvaldes på höjderna.

En annan medelpunkt för vår ungdomskrets var det Nyblomska hemmet, där spiran fördes af en snillrik och oändligt intagande ung kvinna. Inom vårt umgänge intog obestridligt Helena Nyblom en drottningens högsäte, och den som känt henne *då*, förstär det oerhörda inflytande som utöfvats af exempelvis en så omskrifven kvinna som Rahel Varnhagen, hvilken genom makten af sin personlighet, sin ursprunglighet och originalitet omedvetet verkar som en kraftkälla för hela sin omgifning.

Ung som Helena var — knappast mer än tjuguar — då hon som nygift kom till Uppsala, uppvuxen i ett konstnärshem — hennes far var den framstående danske målaren Roed — och både i Köpenhamns och Roms konstnärskretsar behandlad som ett bortskämdt och beundradt älsklingsbarn samt helt och hållet främmande för svenska småstadsvanor och småstadsmeningar, (det kan icke förnekas att Uppsala på den tiden *var* en småstad, om också en förtjusande sådan!) var det naturligt att hennes uppträdande skulle väcka åtskillig häpnad och anstöt bland det stora flertal, som ej har annan måttstock än den häfdvunna konvensansen.

Strålände vacker, gnistrande af lif och kvickhet, naivt uppriktig och frispråkig som ett barn och fullkomligt själfständig och personlig i minsta lifsytring kunde hon aldrig förbises eller ignoreras — hvad mer, hon kunde icke undgå att älskas, ty hon ägde jämte allt annat en stor fond af godhet.

Då jag återkom till Uppsala från den tyska pensionen hade Helena Nyblom redan några månader varit bosatt i den lilla vindsvåningen i Hellmanska huset vid Islandsbron — »Vershuset», som det döpts till af studenterna, då det inom sina murar hyste icke mindre än två poeter: Carl Rupert Nyblom och Daniel Klockhoff. I bref från hemmet hade jag redan fått många beskrifningar på »Calle Nybloms» unga hustru, som strax med dotterligt förtroende slutit sig till min mor och redan hörde till vårt hems intima hvardagsgäster. Själf älskade jag henne genast, vi blefvo förtroliga vänner och vår vänskap har bestått genom lifvet.

Denna Uppsalatid var, som jag redan antydtt, full af lif och behag, den var de vackra drömmarnas

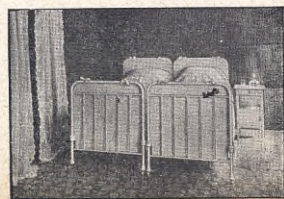


## Sängar och Sängkläder

Täcken, Filtar, Sängöfverkast m. m.

— Garanti för välgjordt arbete —

Engelska Magasinet, Drottninggatan 31





tid — »Signatureernas» tid, då Snoilsky skref sina första dikter, då Lorenz Dietrichson höll sina berömda konsthistoriska föreläsningar för ett fulltaligt och tack-samt auditorium och då det knappast föll någon af ungdomen in att grubbla öfver »sambhällsfrågor» eller söka någon annan »lifsuppgift» än den omedelbart föreliggande. De unga männen aflade förr eller senare och utan allt för stor brådska en eller annan examen, och de unga flickorna inom vår krets »odlade sina talanger», såvida de hade några, samt uppfyllde då och då en kärleksplikt mot mindre lyckligt lottade medmänniskor, ty barmhärtigheten spelade då som alltid en stor roll i kvinnans lif.

Min mor var en verksam och varmt intresserad ordförande i Uppsala Fruntimmersförening, och jag jämte mina kvinnliga unga vänner fick genom henne en och annan inblick i lifvets mörka sidor, men vi hängäfvos oss icke såsom nutidens unga kvinnor åt vissa bestämda uppgifter. I detta fall står den nya tiden långt framom den gamla. För oss unga på sextio- och sjuttioåret voro de estetiska och litterära intressena så absolut öfvervägande, att det knappast kunde bli fråga om några andra. Vi gingo på föreläsningar, vi studerade fransk och tysk konsthistoria, vi läste litteraturhistoria grundligt och systematiskt, ej blott på lek, och gjorde bekantskap med de flesta länders klassiska författare. En gång i veckan samlades vi för att tillsammans läsa Shakespeare med fördelade roller — oförgätliga högtidsstunder, dem ingen gärna ville försumma. Vi läste *Brand*, det nya, märkliga arbetet af en då ännu nästan okänd författare, som grep oss med makten af en ny uppenbarelse och gaf ämne till oändliga samtal.

Som katoliken räknar pärlorna på sitt radband och för hvar och en af dem uppsänder en bönesuck, så uppräknar jag ofta för mig själf namnen på de ädla och goda människor, bland hvilka min ungdom förflöt, och för hvarje namn, hvarje bild, sänder också jag en tacksägelsens suck till honom, från hvilken alla goda gåfvor komma. De namn, som betydde mest i det dåtida Uppsala voro Pontus Wikner, Ernst Björck, Sigfrid Wieselgren, Wilhelm Svedbom, Carl och Helena Nyblom, Daniel Klockhoff och hans hustru, Oscar Montelius, Julius Centervall, Lorenz och Matilda Dietrichson, Tekla Knös, P. T. Cleve, Carl Nyström, C. D. af Wirsén, P. Ödman, August Gödecke, Hans Forsell och många, många andra.

Ännu ett namn måste jag nämna, bevaradt i tack-samt minne af många och för mig ett af de käraste: Fredrika Limnell. Hon var Fredrika Bremers förtrogna vän och det föreföll ofta, som om hennes ande talat genom vännen. Hennes son i första giftet, Wilh. Svedbom, den nu afidne sekreteraren vid Musikaliska akademien, hörde till de mera allmänt afhållne medlemmarna af vår ungdomskrets och betraktades särskildt på slottet som barn i huset. Härigenom förmedlades lätt och naturligt bekantskapen med hans mor. Äfven hon hörde till de utkorade, hvilka lik-

som genom en hemlighetsfull trollmakt förmå framkalla *det bästa* hos hvarje människa med hvilken de komma i beröring. Alla kände sig lyckliga i hennes närhet. I den vackra villan vid Mälaren eller i den präktiga salongen vid Rödbodtorget samlades allt hvad Stockholm den tiden ägde mest framstående på konstens, litteraturens och musikens område. Dit kommo äfven alla mera bemärkta utlänningar som gästade Sverige. Något motstykke till denna »salong» finns, så vidt jag vet, icke i våra dagars Stockholm.

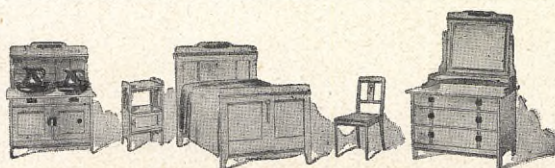
Här sammanträffade jag med och lärde känna många intressanta personligheter, och på den vackra mälarvillan, där jag alltid tillbragte någon del af min sommar, fick jag ej blott *se*, men i förtroligaste hvardagslag lefva samman med Ibsen, Björnson, Magdalena Thoresen, Egron Lundgren och många andra. Här råkade jag äfven Sophie Adlersparre, den svenska kvinnosakens första modiga och kloka förkämpe.

Äfven i den högre stockholms societeten var jag mycket med. Den »stora världen» där roade och intresserade mig som ett vackert och lysande skådespel, i hvilket jag alls icke motvilligt spelade min lilla roll, men i bakgrunden hägrade dock alltid som det bästa och ljufvaste Uppsala med vänkretsen där och hemmet, det gamla röda slottet på sin höjd med den vida, vida utsikten, växlande i stämning allt efter årstiden och dagens stunder. Huru kärt var icke mitt eget lilla rum med den djupa fönsternischen, som liksom var gjord till att sitta och drömma uti med en bok i handen och där man hörde »Christinas klocka» med sin silfverklang avsluta hvarje dag med ett ljuft, harmoniskt ackord. Hur längtade man icke hem till domkyrkan, Carolinum, Gustavianum och till alla de gamla krokiga, knaggliga gatorna, alla de små gammalmodiga husen med sina lummiga trädgårdar — allt ännu så föga förändradt från den tid, då man kunde möta den ljuslockige Atterbom i nästa gathörn eller se Geijer på väg utåt parken för att en stund lyssna till furuskogens sus och tonerna af den trast, han kallat »sin egen», eller då man sprang upp till fru Silfverstolpe för att få en blick ur hennes goda, vackra ögon och för att höra sig för, hvilken dag i veckan det skulle bli »fredagsafton» och om Atterbom då skulle föreläsa Runebergs dikter eller om man skulle fortsätta att med fördelade roller läsa Geijers öfversättning af Macbeth. Det var ju så svårt att få de nödiga exemplaren af denna bok. Bokhandlaren svor öfver att hela världen nu kom och skrek på den, då den så länge legat nästan ouppmärksam på hans lager.

Men hvad som framför allt annat gjorde Uppsala så underligt kärt, så hemlighetsfullt förtroligt, det var det gamla Geijerska huset på höjden invid Carolinum, det var kyrkogården med morfars graf och många, många andra grafvar, på hvilka man läste välkända, minnesrika namn. Hvem kan undra öfver, att min mor älskade att vandra där bland vårdarna eller att sitta i stilla, tysta stunder på någon bänk, försänkt i

## Sängkammarmöbler,

utföras i alla träslag och stilarter  
- - - solidt och modernt - - -



Engelska Magasinet

Drottninggatan 31



minnenas rika drömvärld! Allt hvad hon älskat som ung, allt hvad som satt sin prägel på hennes rikdomslif, återfann hon ju där.

»Ofta», skref hon på ett dagboksblad, som först efter hennes död lästes af andra ögon än hennes

egna, »ofta då jag vandrar där bland alla de gamla vännerna, tycker jag mig bland många andra skuggor också möta *skuggan af mitt eget forna jag* — den lyckliga, lyckliga unga Agnes Geijer!»

MARIA HOLMSTRÖM.

## Litteratur.

**A. Kankaleit:** Våra små älsklingar i skola och hem. En bok för mödrar och uppfostrare. Stockholm. Kommanditbolaget Chelius & C:o.

Om det icke så ofta hände med böcker liksom med människor — att de bästa bland dem i regel bli förbisedda — skulle en så förträfflig bok som denna icke behöfva särskildt påpekas. Men denna från tyskan öfverflyttade lilla bok bör icke få ligga obeaktad i boklädsfönstren. Dess plats är i hvarje hem, där barn finnas, vare sig där råder bekymmer eller icke för deras uppfostran. I det förra fallet vill den lämna värdefull ledning, i det senare talar den manande om vikten att på det rätta sättet bekymra sig om barnens andliga fostran. För mödrar skrifver författaren sin bok, därför att »så många tårar flyta till ingen nytta. Äfven om icke alla barnatårar kunna aftorkas, så kunna dock de källor, ur hvilka de onyttigaste tårarna flyta, tillstoppas. *Det vill denna bok!* Den vill utgrunda orsaken till mödra- och barnatårar och angifva botemedel däremot.»

Att tiden är mogen för en dylik bok visar den stora framgång den rönt i sitt hemland, där man bl. a. yttrat att »sedan Pestalozzis dagar har ingenting dylikt utgifvits».

Hvarje sida däri vittnar lika mycket om den väl skolade pedagogens som om den sanne barnavännens innerliga begär att hjälpa de små som de stora. Ingen kan vara lifligare öfvertygad än denne skolman om den oerhörda betydelsen af *samarbetet* mellan hem och skola, detta önskemål, som trots allt hvad man i senare tid skrifvit och talat därom, är så långt ifrån att förverkligas, att hemmen tvärtom ännu städse stå på spänd fot med skolorna. Man har kommit in i den farliga vanan att klandra, och man drar sig icke ens för det absolut förkastliga tilltaget att göra det i barnens närvaro. Utsatt för häftiga angrepp, har skolan å sin sida en viss rätt att vända om vapnen och rikta dem mot hemmen. Hur ser det ut där, hvad gör man där för att underlätta och hjälpa barnens första steg på arbetets väg? Det är ju en känd sak, hur ofta föräldrar i all välmening stjälpas i stället för att hjälpa. Här är det nu en skolman som för, icke skolans, men barnens, i synnerhet de klena begåfvades, de efterblifnas, »sorgebarnens» sak i ett språk, så varmt, att det skulle kunna utgått ur en mors älskande hjärta.

Han vill finna botemedlet mot många så väl mödrars som barns onämnbare sjäslidanden genom att från första början leda bådas uppfostran in på rätt spår. Bådas — ty hur många mödrar vilja erkänna, att med all kärlek och moderlig omsorg är barnet icke hjälpt, så länge det brister dem, dess första uppfostrare, i pedagogiska insikter? Just därigenom försvåra de, utan att ana det, skolarbetet för sina älsklingar och förorsaka dem mången onödig, bitter sorgestund.

Men äfven fadern bör bära sin anpart af barnets uppfostran, och äfven han får taga emot råd hur han har att förhålla sig för att icke skrämman bort sitt barn, framför allt måste han akta sig för att icke under ideligt sysslande med »affärer» eller dylikt »förlora sitt högsta kapital — sitt barn». I en följd af praktiska kapitel med sådana öfverskrifter som t. ex. »Modern som hjälp åt skolan.» — »För tidigt börjad skolgång.» — »Den rätta förberedelsen för skolan.» — »Hur skola lärjungarna arbeta?» — »Hur skola föräldrarna hjälpa?» etc. talar den erfarna läraren om skadlig och nyttig hemhjälp, om barnets så ytterst viktiga *själfarbete*, om innanläsning, skrifning, dikta-men, om den numera så lätt inhämtade multiplikationstabellen äfvensom om den förenklade metoden för utanläsning af dikter, glosor, bibelspråk o. d. Längre fram talas allvarsord om »hämmande inflytanden». Här påvisas bl. a. hur lätt ett barn suggereras att bli sådant det ofta med orätt uppfattas vara enligt de äldres åsikt. Gång på gång varnas för att till barnet *ofta* begagna sådana uttryck som: du är lat — det kan du inte — det förstår du inte — du är dum, slarfvig, omöjlig o. s. v. Hvad som skall klandras eller berömmas är »dess handlingar, icke dess egenskaper», ty »*det hvartill ett barn stämplas kommer det att blifva*». Vidare ingår förf. på kroppens vård, de lytens eller sjukdomars snara behandling, som menligt inverka på barnets andliga utveckling, botandet af talfel, såsom stamning m. m. Och denna bok om skolfrågor afslutas till sist med en bön till föräldrarna att skänka sina barn — ett *hem!* Han, skolmannen, känner bättre än någon, hvilken oerhörd betydelse hemmet har för barnets hela framtida läggning, och han vet hur många de barn äro, som sakna ett sådant i verklig mening. För honom, som för alla barnavänner, står det oeftergifligt klart, att »hemmet och



skolan måste gå hand i hand» för att befordra barnens sanna väl och lycka. Att det just från hemmens sida återstår mycket att göra i detta hänseende, det visar detta lättlästa, varmhjärtade inlägg i den mer än någonsin brännande frågan på det oförbehållsammaste.

Frånsedt ett och annat störande tyskt uttryck, och frånsedt att åtskilligt däri af öfversättaren lämpligen kunnat uteslutas såsom gällande tyska förhållanden, synes denna bok endast ha ett fel, men ett hufvudfel — att icke vara skriven på *svenska* om *svenska* förhållanden af en *svensk* pedagog. Ty att det bland våra duktiga lärarekrafter, kvinnliga och manliga, finns lika stora barnavänner som denne författare, be-  
tviflas af ingen. Men hvarför tager ingen af dem till orda i en tid af öfverallt uppdykande uppenbart missförstånd om skolans uppgift och välmening och missnöje med dess anordningar? Missförstånd ha ännu aldrig skingrats genom tystnad, och missnöjet är en remonterande växt, som blir farlig, om den får frodas! Må skolan tala ut — icke enbart i smärre tidningspolemiker — om *sina* bekymmer, *sina* strider samt *sin* ärliga sträfvan för barnens väl, om hur den härvid motverkas af barnens i hemmet inspirerade afvoghet mot allt skolarbete samt hur den längtar efter detta ännu icke uppnådda samförstånd och samarbete med hemmen. Sannolikt skulle en sådan på verklig insikt byggd bok, skriven ut ur ett varmt hjärta, ha en lika stor mission i vårt land, som den här anmälda visat sig fylla i sitt hemland.

S—D PL—N.

## Bref till allmänheten!

Plats har begärts för nedanstående.

*Kära allmänheten!*

För någon tid sedan gafvo guvernanter och informatorer ett litet klagoläte ifrån sig. Då vaknade ett begär hos mig att göra sammaledes, inseende det opraktiska i att tiga och . . .

Kära allmänhet, tillåt mig att presentera mig för dig (en ära, som ej alla gånger vederfares mig). Jag är — nej, *först* ditt intresse, ty annars fruktar jag, att du endast rynkar på näsan, sägande: »jaså hon»!

På min rangskala — som jag bör kunna riktigt — står: fru, herre, treårig son, 12-årig dotter, kokerska, husjungfru, mops, katt, råttor, flugor och — jag — alltså, rakt ej »i rang näst husets katta». Har du kanske redan gissat min hemlighet, att jag är den »snälla och anspråkslösa, bildade flicka», som mot någon liten lön och vänligt bemötande vill åtaga sig de lättare göromålen i ditt hem (d. v. s. dem, som ej du eller jungfrurna eller din dotter vilja utföra). Jag är den, som presenteras för ditt hvardagsfrämmande och har att glädja mig åt deras från hög höjd kommande, beskyddande: »god dag, snälla fröken», åtföljdt af intensivt granskande blickar. Jag är den, som bör kunna väl

sig skicka,  
sy och baka  
och all fröjd försaka,

den bildade flicka, som du anser dig kunna föreslå att kalla vid namn, (fastän liten åldersskillnad förekommer mellan oss), under det jag i likhet med jungfrurna kallar dig »fru». Den bildade flicka, som bör kunna, veta och förstå litet af hvarje men vara anspråkslös, *anspråkslös*, ty, förräder jag någon större boklig kunskap, blir jag så rysligt lätt »viktig». Jag skall, om jag någon gång citerar ett franskt ordspråk, utan att »blinka» kunna taga emot den 12-åriga dotterns förvånade utrop: »läsa de franska i *folkskolan*»! Jag är, rätt och slätt husets »fröken». Ingalunda fröken A. eller fröken B., ehuru jag alls ej blyges för mitt efternamn, råkade det också vara Anderson. För husets bekanta är jag, komiskt nog, hur stor eller liten min kroppshydda än månade vara, *alltid* »lilla fröken hos Z:s».

Kära allmänhet, förlåt att jag vädjar till dig, till ditt goda hjärta, fastän jag vet hur oändligt mycket viktiga saker du har att tänka på — viktigare än en liten anspråkslös hus-fröken. Du har naturligtvis läst Elsa Törnes: »Hemmets lönereglering». Där står, att en hjälpfröken med 100 kr. kontant lön, har större utsikt till en tryggad och fridfull ålderdom än hennes syster i statens tjänst med 1,000 eller 1,500. Ja väl — om jag ej, trots att jag ofta är »luft», under min ganska jordiska tillvaro slet kläder! Om jag ej emellanåt behöfde tandläkare o. d., om jag sväfvade på lätta vingar och ej behöfde något så trivialt som skor och galoscher och — last, but not least — om jag ej hade någon *personlighet*, då vore en husfrökens tillvaro »mot fritt vivre eller någon liten lön», ljufflig att lefva.

I E. T:s bok står också något om en gammal rar fru, som ingen hjälp ville ha: »för att bara »skräpet» fanns kvar, de intelligent flickorna, som det är något med — de gå till andra arbeten.» Den gamla frun har den sanna förståelsen, men har hon gjort sig klart, hvarför »skräpet» är kvar? Det är detta, som jag i all blygsamhet ville klargöra för dig, kära allmänhet, väl vetande, att jag är en af »skräpet». Du fordrar af din fröken »att hon, som fordna tiders Kraka, skall vara hvarken klädd eller oklädd, hvarken fastande eller mätt. Hon skall alltid finnas till hands, alltid vara villig, att med intresserad min höra dina långa jeremiader öfver jungfrur och all husets förtretligheter, hon skall vara vänlig mot jungfrur och barn, men ingalunda förtrolig, hvarken mot dem eller dig. Hon får vid dina tillställningar gå de flesta stegen för dina gästers trefnad men ej »vara med». Du har fullt upp af »intressen», men din frökens intressen äro totalt hänvisade till sådana göromål, som utföres lika bra af en tjänarinna. Personlighet i arbetet, kära allmänhet, endast *din* personlighet får råda i ditt hems arbete och därför, till både din och alla »fröknars» fromma, haf som den citerade frun ej något skräp i ditt hem — så länge du endast vill hafva skräp. Men — gif mig aktning i stället för nedlåtande beskydd, lär mig veta, att det är en ära, *arbetets* ära, i att hjälpa



en husmoder i hennes ganska slitande arbete, lär dina barn och dina vänner aktningsfullt uppförande mot *din hjälp* och — här är pudelns kärna — gif mig en bestämd ledighet antingen dagligen eller en gång i veckan, men *bestämd!* Jag begär ej att få sola mig i glansen af dina fester, jag kan ha' så innerligt roligt bland mina *egna* bekanta, mina *egna* böcker, för att ej tala om så enkla nöjen, som att stoppa mina *egna* strumpor. Gif mig blott litet *egen* tid. Låt mig arbeta och arbeta styft — men låt min tanke få hvila vid: »då blir jag mig själf, *då* får jag hvila». Ty visserligen är du och ditt hushåll ett oändligt intressant maskineri, men tänk om, tänk om det också funnes andra intressen! Och — här ligger anledningen till, att jag skrifer till dig

»med en törntag penna  
och bläcket tårar»

— du begär både för mycket och för litet af mig — *därför* gå alla dugliga och präktiga och lifsintresserade flickor till annat arbete, lämnande dig skräpet.

Är det männe för mycket begärdt att från  $\frac{1}{2}$  7 på morgonen till 10—11 e. m. få två timmars *bestämd* ledighet? Du invänder: »arten af hemmets arbete omöjliggör något sådant», och jag svarar i all ödmjukhet: »*hvad* omöjliggör i ditt *ordnade* hem att måltider och sömn i regel intages på bestämda tider — för de *nöd-vändiga* undantagen böja sig alla».

Kära allmänhet, om du ville göra ett försök med denna reform, plus aktningsfullt, i st. f. nedlåtande, bemötande, så skulle du på otroligt kort tid se »ta'-fram-mansellen», »din fröken» »den husliga odågan» försvinna för att efterträdas af en *gladt* tjänande liten hustomte — kallad *hvad* som helst — t. o. m.

»Din fröken».

VIOLA BJÖRK.

### Notiser.

Vid ett talrikt besökt möte, utlyst af nykterhetsloger i Uppsala, höll fru Ellen Hagen därstädes ett med stort bifall mottaget föredrag i rösträtts- och nykterhetsfrågorna, hvarvid följande resolution fattades: kvinnor och män af härvarande goodtemplarloger uttala sin fulla sympati för kvinnornas rösträttsrörelse och deras kraf på politiskt inflytande i samhällslifvet. Särskildt inse vi nyttan däraf för främjandet af nykterhetsfrågan, som är en af de viktigaste frågorna för höjande af hela folket till en högre andlig nivå.

**Föredragsturné i Norrland.** Dr Gulli Petrini befinner sig för närvarande på en föredragsturné i nordliga Sverige, därvid hon kommer att besöka Skellefteå, Ursviken, Piteå, Luleå, Gammelstad, Boden, Nederkalix, Haparanda, Gellivare, Kiruna, Arvidsjaur, Glommersträsk och Umeå. På flere af dessa ställen finnas redan rösträttsföreningar, på andra är det dr Petrinis afsikt att söka bilda sådana. Den omfattande turnéen är förenad med mycket besvärliga resor, beroende på de långa afstånden samt de dåliga kommunikationerna. Arvidsjaur t. ex. är beläget åtta mil från närmaste järnvägsstation och torde väl på denna tid af året endast uppnås i släde. Ämnena för föredragen äro dels den proportionella valmetoden, i hvilken, som bekant, dr Petrini är särskildt hemma, samt den kvinnliga rösträttsfrågan.

**Stockholms F. K. P. R:s** musikafton å Nationals stora sal den 4 november gafs inför en talrik publik uppgående till 5 å 600 personer. Fru Ebba Sjögren, som ledde den musikaliskt-dramatiska aftonunderhållningen, utförde själf de flesta numren på programmet, hvilket upptog svenska och danska visor, ett par af Andersens sagor samt Anna Wahlenbergs saga »Prinsessans visa» med teckningar af Elisabeth Warling, hvilka framställdes medelst skioptikon. Fru Munthe-Sandberg och fröken Almqvist utförde en sonat af Grieg för violin och piano. Den musikaliska delen af aftonens underhållning afslutades med Erik Böggs »Det förste Bal», »Nu kommer far» samt en för tillfället särskildt hopsatt rösträttsvisa, hvarefter såldes rösträttsparbössor. Därefter serverades tesupé, vid hvilken framfördes ett tack från föreningen till fru Sjögren och öfriga vid musikaftonen medverkande. Det ekonomiska resultatet af aftonen kan betecknas som mycket tillfredsställande.

**Kurs i sexuell hygien.** Med anledning af det föredrag, som professor Ribbing i våras höll i Malmö lärareförening om våra barns sexuella uppfostran, och på tillstyrkan af professor Ribbing kommer doktor Sofia Holmgren att under innevarande termin gifva en kurs i Malmö för lärarinnor i sexuell hygien. Kursen kommer att behandla sexualorganen och sexuallifvet, valda delar af deras anatomi, fysiologi, patologi och hygien. Kursen fördelas på omkring sex föreläsningar.

**D. Forsells Söner & Co Efr. H. A. B.** annonserar i vår tidning sin välrenommerade pelsvaruaffär. Firman har gjort sig känd för sina goda och solida varor samt sitt alltid stora urval af nyheter för säsonen.

### Föreningsmeddelanden.

Vid Gäfle **F. K. P. R:s** novembersammanträde höll fru Sigrid Hofvén ett föredrag om tidningen Dagny. På ett varmhjärtadt sätt framhöll talarinnan betydelsen af ett eget organ och att Dagny motsvarar de fordringar, som kunna ställas på ett sådant, det hade ju, sade hon, erkänts af de många, som under det gångna året prenumererat på tidningen. Sitt anförande slutade talarinnan med en uppmaning till de närvarande att visa sitt erkännande och sitt intresse dels genom att teckna andelar, dels ock genom att prenumerera på tidningen.

På förslag af en föreningsmedlem beslöt föreningen att teckna 5 andelar (100 kr.), och flera enskilda medlemmar följde föreningens exempel genom att teckna en eller flera andelar.

**Föreningen för kvinnans politiska rösträtt** i Eslöv afhöll den 6 nov. sitt första sammanträde för terminen.

De närvarande beslöto, med gillande af den af ett särskildt utskott utarbetade planen för offentliga föreläsningars hållande under höst- och vårterminerna, att dylika föreläsningar skulle äga rum till ett antal af fyra; att allmänheten till dem skulle äga fritt tillträde; att densamma skulle inbjudas genom särskildt tryckta kort; att föredragen skulle behandla sociala frågor af allmänt intresse och ej beröra *speciellt* kvinnliga synpunkter samt att utgifterna härtill skulle bestridas af medel, som utgjorde nettobehållningen vid den i våras anordnade dramatisk-musikaliska soaren.

Angående samkvämsaftnarna, som föregående termin rönt så stor anslutning, beslöts att äfven detta verksamhetsår fortsätta desamma, dock — enligt en allmänt uttalad önskan — i något ändrad form. I stället för de långa föredragen beslöt man anordna helt korta inledningsföredrag, åtföljda af diskussioner samt därefter sedvanligt samkväm.

Till den 20 november planeras en Selma Lagerlöfafton.



# Bikupan,

21 Klarabergsgatan 21.

*Svenska fruntimmersarbeten:* Hemväfda Gardiner, Nationaldräkter, Broderier, stickade och virkade arbeten, glöddritade artiklar, träsniderier, Dockor, Lampskärmar, Barnkläder, Förkläden, Mössor, Askar med modeller för »baby»-utstyrselar, Lappskor m. m.

Beställningar mottagas på Linneutstyrselar och alla slags fruntimmersarbeten. Märkning med broderi och bläck utföres.

Broderade remsor.

Knypplade och virkade Spetsar finnas på lager.

Rekvisioner från landsorten expedieras skyndsamt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 51 65.

## London.

I bildad engelsk familj mottagas tvänne flickor i inackordering. Moderat pris. Närmare meddelar Fröken Karola Widell, Marstrand.

## PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

**BILDAD FLICKA** önskar mot fritt vire komma till god, treflig familj, helst på större landt-egendom eller herregård, som hjälp och sällskap. Har genomgått hushållsskola, är äfven villig undervisa i musik, om så önskas. Svar till »Januari 1909», Sköfde, p. r.

**LÄRARINNA** önskar plats i familj den 10 dec.—10 febr. 1909. Är äfven villig deltaga i husliga göromål. Svar till »T. C.», Köping, p. r.

**HUSFÖRESTÅNDARINNE-plats** i aktningvärdt hem önskas af fullt kompetent dam med de bästa rek. och ref. Skicklig i matlagning, intresserad och van vid ett hems skötande. Svar till »Hem-trefnad», Svenska Dagbladets exp.

**KVINNLIG GYMNASTIKDI-REKTÖR** med goda betyg och rek. önskar anställning nu genast eller på nyåret, i familj eller att medfölja på resor. Har rest i Frankrike, Italien och England. Talar franska och något engelska. Svar till »Italia», Svenska Dagbladets Annonskontor, Stockholm, f. v. b.

**BOKFÖRERSKA**, med flerårig praktisk erfarenhet, vana och kompetens att själfständigt sköta bokföring, bokslut, kassa samt öfriga bank- och kontorsgöromål inom större affär, vacker stil, goda referenser, söker plats. Svar till »Erkänd arbetsförmåga», Dagens Nyheter Hufvudk.

## Filip Holmqvists Handelsinstitut

Norra Allégat. 7, Göteborg  
FRÄMSTA OCH STÖRSTA  
ENSKILDA HANDELS-  
LÄROVERKET I LANDETS  
FRÄMSTA HANDELSSTAD

Efter aflagd

## Realskoleexamen

eller studentexamen eller afgang från högre läroverk för flickor bilda Institutets års- och terminskurser en synnerligen lämplig och tidbesparande fortsättning för inträde på köpmansbanan och bankkontor. Begär program. Öfver 200 firmor ha under 1907 rekryterat sin personal från Institutet. Bankkurser.

**Filip Holmqvist**,  
Öfverlärare vid Tekniska skolan i Stockholm, lärare vid Chalmersska institutet, ledamot af Sv. Revisorsamfundet.

Vårterminen börjar den 14 jan.  
S. T. G. 27 550

**SJUKSKÖTERSKA** önskar privat vård eller till sjukhem också som biträde åt läkare. Svar till Allm. telefon 159 43.

**EXAM. KVINNL. SJUKGYM-NAST** önskar sysselsättning. Svar till »A. B.» Kungsgat. 14. Tidningskontoret.

**26-ÅRIG, FRISK OCH GLAD FLICKA** af bättre värmländsk landtmannafamilj önskar snarast möjligt plats i god familj i Sthlm. Van vid husliga sysslor och däri villig biträda husmodern med allt som hör till hemmets skötsel. Kun- nign i enklare matlagning och bakning samt sömnad. Någon lön önskas. Ett vänligt och aktning- fullt bemötande anses som hufvud- villkor. Svar till »Värmländska», Svenska Dagbl. Expedition.

# FRÅGOR OCH SVAR.

## Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

## Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

## Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för ¼, 2:50 för ½, och 1:25 för ¾ år

## Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

## Huru skall man förfara för denna provisions er- hållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

## Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,  
STOCKHOLM.**

## Vårda hyn!

med hygienisk Crème »Amoureuse». Enda medlet att få hvit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid näsrodnad, finnar, fräcknar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir hvit, och innehåller densamma inga för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandahålles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks. 123 10. Till landsorten mot postförskott.

## Kemisk Tvätt.

**A.-B. Nya Blå Hand,**

— Stockholm. —

**KVINNLIG** gymnastikdirektör, med utm. betyg och rek., söker plats i familj eller hos äldre dam. Är frisk, stark, glad och musik. samt gärna villig hjälpa till med litet af hvarje. Någon ersättning önskvärd. Svar: »Kvinnlig Gymnastikdirektör», Jönköping, pr.

**UNG FLICKA**, som genomgått 8 klassigt läroverk och därefter handelsinstitut, med vacker handstil, kunnig i engelska och stenografi, med 2-årig bankpraktik, söker plats i hufvudstaden å assu- ransbolags- eller annat kontor. Svar till »Ombyte 1908», Göteborgs Aftonblad, Göteborg.

**PLATS** sökes nu eller på nyåret som slöjdlärlarinna för sinnesslöa eller epileptiska barn (speci- ellt i goss-slöjd) eller ock som bi- träde åt föreståndarinna vid dyl. anstalt. Goda ref. finnas. Svar märkt »G.», till Vilhelmshöjd, Vär- namo.

## LEDIGA PLATSER.

**BILDADT** fruntimmer (helst mu- sik.), i ålder 30 å 40 år, och som varmt intresserar sig för ung- dom, erhåller plats 1 nästk. dec. såsom föreståndarinna för Kron- prinsessan Viktorias örlogshem i Karlskrona. Vidare upplysningar, Fredrika-Bremer-Förbundet, Stock- holm.



# Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéer och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

## Nyheter för säsongen

i stort urval.

Billiga priser i Pelsvaruaffären, Drottninggatan 26.

Riks. 28 40.

Allm. 52 08.

**D. Forssells Söner & Co Eftr. H. A. B.**

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktilighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

**Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning**  
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositions värde, dock ej under två kronor.

## Målareskolan,

38 Smålandsg. 2 tr, Stockholm.

— Nya elever mottagas. —

Lektionerna gifvas i Porslins- och Oljemålning, Gyllenläder och Läderplastik. På lager finnas porslin och material för målning. Porslin brännes. Anmälningar 1—3 Telefon Br. 62.

Emma Nordberg. Augusta Peterson.

## Hygieniska Skodon

tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.  
OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

P. Gust. Pettersson.  
52 Drottninggatan 52.

## Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan,

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläro-  
nekurs. Slöjdläroinnekurs.

## Nytt! Hårbehandling

med galvanisk elektrisk apparat mot hårafvall. Vid starkt hårafvall undersökes håret mikroskopiskt af läkare-specialist och som ställer diagnosen. Fru M. von Mickwitz, Gamla Kungsholmsbrogatan 32.  
Tel. Brunkeb. 34 41.

## Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastergarn, Carmen-, Tua- och Andalusia-garn till Schalar. Obлект, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod, Hötorget 13.

Har ni inte ännu sett  
den patenterade

## Puff-Sängen

så begär genast en illustrerad  
priskurant från

Per Froms Mek. Verkstads A. B.  
Mäster-Samuelsg. 34, Stockholm.

OBS! Sängen säljes äfven genom alla förstklassiga säng- och sängklädesaffärer.

**Ylleklädningar** i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god 1/2-ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. OBS! 1,000-tals klädningar säljas af detta tyg årligen. Bluslöstyg 2 1/2 m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. Otto Oskarson, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

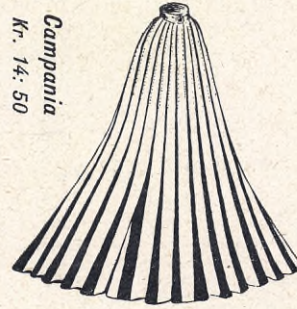
## Succès-Kjolen "Campania"

Instickade svarta breda  
ränder på grå fond!

Elegant sits.

Pris 14: 50.

Postförsändes om fram-  
längd och midjebredd  
uppgifv.s.



## Succès-Blusar "Brabant"

Spachtel med Tyll-  
foder!

Fenomenalt pris:  
12 kr.

Passande julklapp!  
Postförsändes om hals-  
och bröstvidd meddelas



Endast

hos

**F. W. Campanius,**  
Stockholm 2.

## Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

**Karlbergs Specialblandning à l: 50 pr kg.**

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nu-tidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

**K. W. Karlberg**

Mäster-Samuelsgatan 10,  
(hörnet af Norrlandsg.)  
Kaffeaffär Engros & en Detail.

**Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.**

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

**Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.**

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

## Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

De amerikanska kvinnorna och rösträttskampen. Bref från Amerika. Af C. Sahl—von Koch.

En praktisk folkundervisning. Af Elin Cederblom.

F. A. Boström †.

Englands första kvinnliga borgmästare.

Utlandet.

Geijers barnbarn berättar. II. Af Maria Holmström.

A. Kankeleit: Våra små älsklingar i skola och hem. Af S—d Pl—n.

Bref till allmänheten. Af Viola Björk.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.